

entuzjaści edukacji

7. Język angielski w szkole podstawowej. Co wpływa na umiejętności uczniów?

Warszawa

28-29 listopada 2014

Dorota Campfield

Marek Muszyński

Pracownia Języków Obcych

Język angielski w szkole podstawowej

- Efektywność nauczania języka obcego w badaniach
- Jak wspomagać umiejętności komunikacyjne uczniów?
- Jak pomóc rodzicom wesprzeć naukę dzieci w domu?

Opis badania

Badanie efektywności nauczania języka angielskiego w szkole podstawowej
(BENJA)

część projektu systemowego pt. „*Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego*”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego

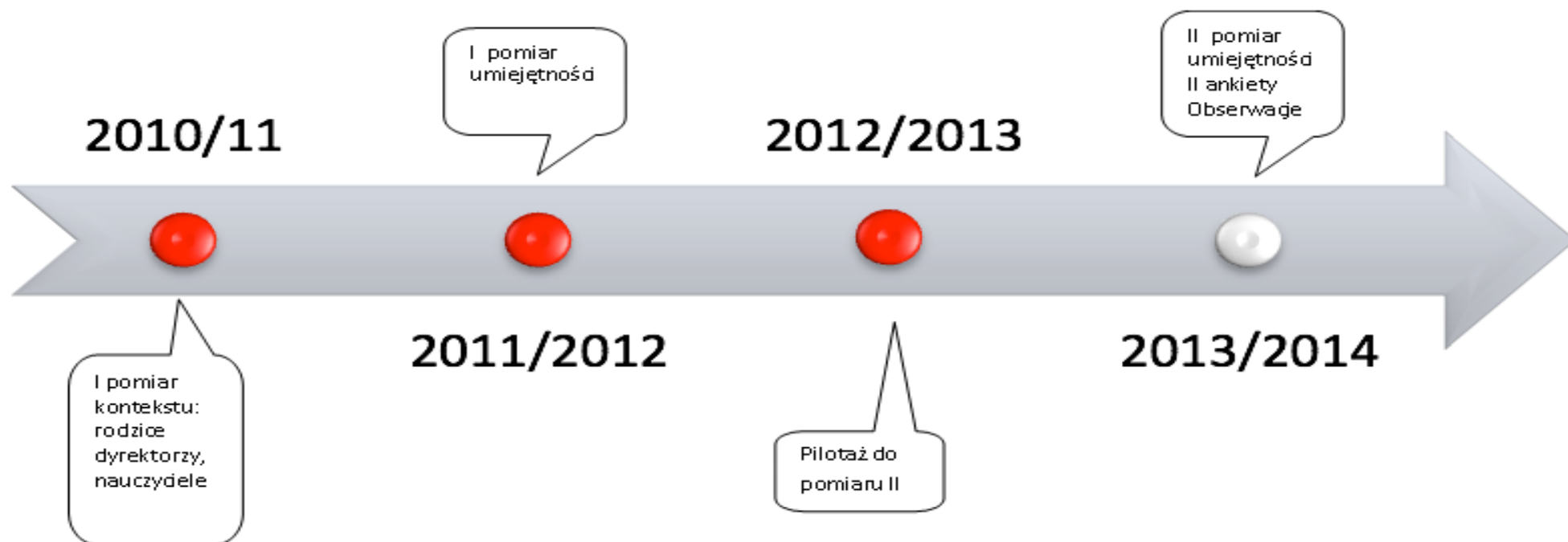

Badanie BENJA:

- ❑ **Pracownia Języków Obcych (PJO)** w Instytucie Badań Edukacyjnych
- ❑ badanie ilościowe, podłużne, realizowane od 2010 roku
- ❑ kohorta uczniów, którzy rozpoczęli naukę w klasach III szkół podstawowych w roku szkolnym 2010/11
- ❑ 172 szkoły, około 300 oddziałów klasowych, ponad 4700 uczniów – szkoły wylosowane z próby ogólnopolskiej, warstwy: wielkość miejscowości i liczba oddziałów na danym poziomie w szkole
- ❑ badano uczniów po klasie III i w klasie VI

Harmonogram BENJA 2010 - 2014

Badanie BENJA

po klasie III:

testy osiągnięć szkolnych:

✓ rozumienie ze słuchu i tekstu czytanego

✓ wypowiedź ustna

ankieta: postawa wobec nauki języka

Środowisko rodzinne:

✓ ankiety: rodzice/opiekunowie

w klasie VI:

badanie obserwacyjne

ankieta: postawa wobec nauki języka

ankiety: nauczyciele języka angielskiego, dyrektorzy

Badanie wypowiedzi ustnej, badanie obserwacyjne

□ 42 szkoły

- ✓ *Cel badania obserwacyjnego*: zebranie danych dotyczących interakcji zachodzących w klasie, w czasie lekcji
- ✓ 42 obserwatorów w parach (21 par)
- ✓ VI klasy
- ✓ 7 godzin lekcyjnych (6 obserwacji właściwych i 1 lekcja zapoznania z klasą)
- ✓ 3 tygodnie w danej szkole

Co wpływa na efektywność?

- ❑ łączna liczba lat nauki (Gu, 2014; Denies, Willem i Janssen, 2012; ESLC, IBE, 2013)
- ❑ redukcja wielkości klasy – decydująca jakość zajęć, formy pracy (Koniewski, 2013; Nye, Hedges i Konstantopoulos, 2001)
- ❑ kwalifikacje nauczyciela - na gruncie polskim nieistotne (IBE, 2012; Koniewski, 2013), większy wpływ: metody pracy oraz charakterystyki osobowościowe
- ❑ uczenie strategii językowych i monitorowanie skutków (OECD, 2010; Plonsky, 2010)
- ❑ technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK) - świadome, celowe (Zhao, 2003), sposób na zwiększenie ilości twórczej pracy uczniów oraz metoda na wyrównanie szans uczniów z trudnościami w uczeniu (Castleberry i Evers, 2009; Salaberry, 2001; Zhao, 2003), pozytywny wpływ u uczniów słabszych (Ponce, López i Mayer, 2012).

Co wpływa na efektywność?

- ❑ nauczanie w taki sposób, by uczniowie tworzyli rozbudowane reprezentacje wiedzy, rozumieli, jak poszczególne zjawiska są od siebie zależne i jak można wykorzystywać wiadomości w praktyce (National Research Council, 1999).
- ❑ klimat klasy, stosunek uczniów do przedmiotu (Gajewska-Dyszkiewicz i in., 2012)
- ❑ autorytet, umiejętność sterowania zachowaniem uczniów (Good i Grouws, 1977, efektywne użycie czasu (Brophy i Good, 1986)
- ❑ rozwiązywanie problemów, burze mózgów, eksperymentowanie z różnymi rozwiązaniami, łączenie informacji z już nabytą wiedzą oraz właściwe i wyczerpujące udzielanie informacji zwrotnej na pytania uczniów (Howes i in., 2008)

Co wpływa na sukces? (Gallup-Purdue, 2014)

- ❑ wsparcie emocjonalne, troska (*caring*)
- ❑ możliwość doskonalenia dobrych/silnych stron (*opportunity to do what you do best every day*)
- ❑ autonomia, przejęcie odpowiedzialności za proces nauczania i uczenia się (*ownership of the teaching and learning process*)
- ❑ sprawczość (*empowerment*)
- ❑ pomysły, energia, nadzieja

Co wpływa na sukces?

?

(Dyskusja)

Cechy lekcji (poza obowiązkowymi zajęciami w szkole), które mogą istotnie wspomagać proces przyswajania języka:

- liczebność grupy- im mniejsza, tym więcej okazji do użycia języka przez ucznia, bardziej zindywidualizowany kontakt z nauczycielem, nauczyciel może szybko reagować na potrzeby dzieci-> ALE- nauczyciel musi umieć to wykorzystać
- elastyczne podejście do tempa nauki dzięki doborowi uczniów według ich poziomu umiejętności i systemowi motywowania do szybszych postępów poprzez reagowanie na indywidualne potrzeby uczniów

Formy pracy i język komunikacji

Pracach w parach/grupach:

- zwiększa szanse każdego ucznia na udział w mówieniu
- daje poczucie bezpieczeństwa i swobody w wyrażaniu opinii, uczuć
- pozwala nauczycielowi na monitorowanie pracy uczniów toczącej się jednocześnie
- rozwija u uczniów umiejętności społeczne

Język komunikacji:

- zalecany '*principled pragmatism*' w posługiwaniu się językiem docelowym: uwzględniając potrzeby grupy oraz indywidualnych uczniów

Jak wspomagać umiejętności komunikacyjne uczniów

Zwiększenie natężenie posługiwania się językiem nauczany

- I etap: ekspozycja na mowę ciągłą - polecenia, zwroty, rymowanki, wierszyki, piosenki, *Big Book*, bajki, kreskówki, lista pytań i odpowiedzi, słuchanie krótkich opowiadań (przykłady zdań, prozodia)
- II etap: polecenia, zwroty, wyjaśnienia, interakcja w parach i grupach, praca projektowa, odpowiednie zadania, projekty międzynarodowe, autentyczne materiały, słuchanie krótkich historii, wiadomości (przykłady zdań, prozodia), nagrywanie
- trudność, wyzwanie, różnorodność, mniejsza przewidywalność (podstawa programowa)
- nauczyciel: obserwacje lekcji, warsztaty, doskonalenie językowe i zawodowe – również poza krajem, projekty międzynarodowe, wymiana

Dlaczego materiały autentyczne?

- żywy język - naturalny, wyrażenia, zdania z repertuaru rodzimych użytkowników języka angielskiego
- rola prozodii, promowanie jej w procesie uczenia się języka - akcent, rytm i intonacja naturalnej wymowy
- znajomość kultury
- przygotowanie do użycia w sytuacji naturalnej komunikacji
- przygotowanie do dalszej nauki

Długość nauki

Różnica pomiędzy EFL oraz L2

Cummins (1979)

- BICS - *Basic Interpersonal Communication Skills* - umiejętność rozumienia ze słuchu i mówienia: 2 lata
- CALP - *Cognitive Academic Language Proficiency* - język w szkole, na uniwersytecie: 5-7 lat

Jak najlepiej uczyć FL (EFL)?

L1? - 90% mowy skierowanej do niemowląt to mowa ciągła (Van de Weijer, 1999)

Muzyka języka

Prozodia w L1 (akcentowane sylaby, rytm, intonacja)

- Związek pomiędzy prozodią mowy skierowanej do niemowląt a gramatyczną organizacją języka
- Niemowlęta zauważają prozodię
- Waga jaką przywiązują do prozodii pozwala 'odkryć' gramatyczną organizację języka

rozpoznają wszystkie dźwięki mowy

rozpoznają rytm L1

rozdzielają pomiędzy L1 i FL

chętnie słuchają wzoru dźwięków: akcentowana sylaba/słaba sylaba niż odwrotnie

Rytm języka – dlaczego ważny?

- Planowanie mowy
- Mówienie i słuchanie = ten sam dynamiczny rytmiczny proces
- Problemy z gramatyką - wysoki poziom tolerancji; problemy z 'muzyką' - niski poziom tolerancji
- 'Muzyka' trudna do opanowania - tożsamość
- Dzieci?

Jakie to ma znaczenie w uczeniu się języka obcego?

- Prozodia zaniedbana
- Odwrócić proces 'bottom-up' na 'top-down' - pozwolić na indukcyjny proces
- Zwiększyć ekspozycję na poziomie zdań i całych tekstów również poprzez zwracanie się do uczniów w L2

Co mogą zrobić rodzice?

- interesować się i motywować
- chwalić, zachęcać
- stwarzać warunki do sprawdzenia umiejętności
- bajki, filmy
- książki
- rymowanki, piosenki
- gry językowe

Jak pomóc rodzicom?

- spotkania z rodzicami
- zachęcanie do uczenia się języków obcych
- zachęcanie do uczestnictwa w nieformalnej edukacji językowej przez całe życie (ang. *lifelong learning*)
- utrzymywanie kontaktu z językiem nawet w okresach, gdy nie jest on wykorzystywany w pracy zawodowej
- zachęcanie do dzielenia się doświadczeniami językowymi z dziećmi
- przypominanie o ciągłości procesu, który wymaga stałego kontaktu i pracy nad językiem, zarówno ze strony rodzica jak i ucznia

Dziękuję za uwagę

Najważniejsza literatura cytowana

Gajewska-Dyszkiewicz, A., Kutylowska, K., Kulon, F., Paczuska, K., Rycielska, L. i Szpotowicz, M. (2012). Lekcja języka angielskiego z perspektywy uczniów klas trzecich gimnazjów. *Edukacja*, 3 (119), 87-104.

Good, T. i Grouws, D. (1977). Teaching effects: A process-product study of fourth grade mathematics classrooms. *Journal of Teacher Education*, 28, 49-54.

Gu, L. (2014). At the interface between language testing and second language acquisition: Language ability and context of learning. *Language Testing*, 31(1), 111-133.

Lindgren, E. & Munoz, C. (2012). The influence of exposure, parents, and linguistic distance on young European learners' foreign language comprehension. *International Journal of Multilingualism*, 1-25.

Instytut Badań Edukacyjnych (2013). *Europejskie Badanie kompetencji Językowych. Raport krajowy 2011*. Warszawa: Autor.

Koniewski, M. (2012). Szacowanie wpływu liczebności klasy na osiągnięcia edukacyjne uczniów z wykorzystaniem eksperymentu *ex post facto*. *Edukacja*, 1(117), 23-43.

Koniewski, M. (2013). Szacowanie efektu nauczyciela na osiągnięcia edukacyjne uczniów z wykorzystaniem hierarchicznego modelowania liniowego. *Edukacja*, 3(123), 5-28.

Nye, B., Konstantopoulos, S. i Hedges, L. V. (2004). How large are teacher effects? *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 26(3), 237–257.

Plonsky, L. (2010). The effectiveness of second-language strategy instruction: A meta-analysis. *Language Learning*, 61(4), 993-1038.

Ponce, H. R., López, M. J. i Mayer, R. E. (2012). Instructional effectiveness of a computer-supported program for teaching reading comprehension strategies. *Computers & Education*, 59, 1170-1183.

Zhao, Y. i Frank, K. A. (2003). Factors affecting technology uses in schools: An ecological perspectives. *American Educational Research Journal*, 40(4), 807-840.

entuzjaści edukacji

„Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa

tel.: (22) 241 71 00, e-mail: ibe@ibe.edu.pl